

MÜMİNİN TESETTÜR BİLİNCİ

(İslam Fıkhi Açısından Meseleye Bakış)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ

Tesettür kavramı tüm Müslümanlara yani kadınlara ve erkeklere yöneliktir. Bu konuşmamızda özellikle tesettür ve gözünü haramdan sakınma (غض البصر) kavramları üzerinde hasbihal edeceğiz. Maalesef şöyle bir algı var: Tesettür kadına, harama bakmamak ise erkeğe farzdır. Halbuki her ikisi de erkek ve kadına eşit olarak farzdır. Mümin erkek ve kadınların azami derecede tesettüre uymaları gerekmektedir. Bunun yanında hem erkek hem de kadın harama bakmamalıdır.

Tabi ilk olarak şunu belirtmek isterim ki, burada ele alacağımız bilgiler, nasihatler ve tavsiyeler sizlerden önce kendime yöneliktir. Çünkü hiçbir Müslüman şu ayeti kerimenin direkt muhatabı olmak istemez: (يا أيها الذين آمنوا لم تقولون ما لا تفعلون) (Saff, 2). Bu ayetin muhatabı olmamak için size söylediğim her şeyi kendi üzerimde tatbik etmem en azından bu gayreti göstermem gerekir. Ben sizi kardeşlerim olarak gördüğüm için bu konuşmayı yapıyorum. Çünkü Peygamber Efendimiz (s.a.s) şöyle buyurmaktadır: (لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ) (Muslim, İman, 93). “Kendiniz için sevdiğiniz bir şeyi kardeşiniz için de sevmediğiniz sürece kamil manada iman etmiş olmazsınız.”

Biz bu dünyaya bir misyon/imtihan için gönderildik. Bize takdir edilen yetmiş seksen yıllık bir ömrü yaşayacağız, imtihanımızı olacağız ve Rabbimize kavuşacağız. Bunun için de çabalamamız lazım. Dinimizin emirlerine ve yasaklarına uymamız lazım. Bizim amacımız ilk önce Allah'ın rızasını, sonrasında da cenneti kazanmaktır. Ama bu kolay değildir. Peygamber Efendimiz (s.a.s) şöyle buyurmaktadır: (أَلَا إِنَّ سُلْعَةَ اللَّهِ غَالِيَةٌ، أَلَا إِنَّ سُلْعَةَ اللَّهِ الْجَنَّةُ) “Haberiniz olsun, Allah'ın malı pahalıdır; haberiniz olsun Allah'ın malı cennettir” (Tirmizî, Kıyâmet, 19). Bu pahalı mükâfatı elde edebilmek için çaba göstermeliyiz. Her şeyden önce sorumlu varlıklar olduğumuzu yani sorguya çekileceğimizi bilmeliyiz. Allah (c.c.) şöyle buyurmaktadır: (إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ) (كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا) “Şüphesiz kulak, göz ve kalb; bunların tümü ondan sorumludur” (İsrâ', 36).

Tesettür konusu bir meseledir. Gözlerimizi harama bakmaktan muhafaza etmek de bir meseledir. Şuna karar vermeliyiz. İslam ümmetine/toplumuna birer yük mü olacağız yoksa yükleri hafifletenlerden mi olacağız? Müslüman, Kuran'ın yeryüzüne indirilen en mükemmel bir kutsal kitap olduğuna inanır. Bu kitap önemliyse içinde yer

* Dr. Öğr. Üyesi. Kırklareli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi.

alan konular da önemlidir. Kuran'da her şey yazılmamıştır. Her konu gündeme getirilmemiştir. Sadece en önemli konular zikredilmiştir. İşte Kuran'da kendisine yer verilen önemli konulardan biri de tesettürdür. Tesettür kavramının zikredildiği yerlerden birisi Hz. Âdem kıssasıdır. Tâhâ suresinde 115-121. ayetlerde genel manada tesettür kavramının ne kadar önemli olduğuna işaret edilmiştir. Bu ayetlerde Hz. Adem'in cennetteki bir ağaçtan uzak durması gerektiği halde onun, bu ağaçtan bir şekilde yediği ve hata işlediği anlatılır. Hz. Âdem ve eşi Hz. Havvâ yasaklı ağacın meyvesinden yedikten sonra sev'eleri gözüktü. Sev'e, başkalarının görmesinden dolayı sahibine kötü hissettiren bölge demektir. Hz. Âdem ve eşi avret yerlerini kapatma çabasıyla cennetteki ağaçlardan yapraklar koparmaya başladılar. Bunları üst üste koyup avret yerlerini örtmeye çalıştılar.

Bu kıssadan şunu anlıyoruz: Hz. Âdem ve Havva, Allah'ın sözünü unutup hata işlediler. Ayette hata işlediklerinde avret yerlerinin açılması gibi bir detay neden zikredildi? Bu ayrıntı neden önemliydi? Sadece hata işlediler denebilir ve bu yüzden Allah da onları dünyaya gönderdi denebilirdi. Ama böyle olmadı. Avret yerleri gözüktü. İşte bu avret yerlerinin örtünmesi ve bilumum tesettür anlayışının ne kadar önemli olduğunu gösterir. Onlara acilen verilecek en büyük ceza tesettürün yok olmasıydı. Onların duyduğu utanç, en büyük cezaydı. Onların zürriyeti de aynı duygulara sahiptir. Allah'ın tavsiyesine/emrine uymamak gibi büyük bir olay anlatılırken avret yerlerinin açılmasını zikretmek bu işin ne denli kötü olduğunu göstermektedir. Bu kıssadan Müslümanın zihninde tesettür kavramının var olması gerektiği ortaya çıkar.

Allah tesettürü ve takvaya yakışan kıyafeti giymemizi bize emreder. Nitekim Allah (c.c) şöyle buyurmaktadır: (يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُؤَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَى) (ذَلِكَ خَيْرٌ) “Size çirkin (avret) yerlerinizi örtecek bir elbise ve bir de süs elbisesi indirdik. Fakat takva elbisesi, işte o, hepsinden daha hayırlıdır” (A'râf, 26). Allah bize bir şey emrediyorsa onu yapmalıyız. Bir erkek “şu emir neden kadınlara değil de bana yöneltildi?” veya bir kadın “şu emir neden erkeklere değil de bana yöneltildi” dememelidir. Kulluk bilincine sahip olup Allah'a itaat etmemiz gerek. Nitekim Allah Teala şöyle buyurmaktadır: (وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ) “Allah ve Peygamberi bir işe hükmettiğinde artık mü'min bir erkeğin ve mü'min bir kadının işlerinde kendi isteklerine göre bir seçim hakkı yoktur. Kim Allah'a ve Peygamberine karşı gelirse şüphesiz o apaçık bir sapıklığın/yanlışın (dalâlet) içine düşmüştür” (Ahzâb, 36).

Tesettüre önem verme konusunda sahabe hanımlardan da örnekler vardır. Burada bir örnek zikretmek yerinde olacaktır. Atâ İbni Ebî Rebâh'dan şöyle dediği rivâyet edilmiştir: Abdullah İbni Abbâs (r.a) bana: “Sana cennetlik bir kadın göstereyim mi?” dedi. Ben: “Evet, göster”, dedim. İbn Abbâs (r.a) şöyle dedi: “Şu (iri yarı) habesi (siyahi) kadın var ya! İşte bu kadın (bir gün) Rasûlüllah'a (s.a.s) geldi ve: “Beni sara tutuyor ve üstüm başım açılıyor (avret yerlerim gözüküyor). İyileşmem için Allah'a dua ediniz” dedi. Rasûlüllah (s.a.s): “Eğer sabredeyim dersen, sana cennet vardır. Ama yine

de sen istersen, sana şifa vermesi için Allah'a dua ederim" buyurdu. Bunun üzerine kadın: "Ben (hastalığıma) sabrederim. Ancak sara tuttuğu zaman üstümün başımın açılmaması için dua buyurunuz" dedi. Rasûlüllah (s.a.s) de ona dua etti (*Buhârî, Merdâ, 6; Müslim, Birr, 54*). Bu hanım sahabe görüldüğü gibi hastalığını önemsemeden kendisi ve dini için önemli olan tesettürünü ön planda tutmuştur.

Tesettürün özellikleri başka bir ifadeyle İslami kıyafetin özelliği ne olmalıdır? Tesettürü bir isme indirgemek doğru değil. Bunda önemli olan aşağıda belirtilen şartların yerine getirilmesidir. Çeşitli ayetlerden ve hadislerden yola çıkarak alimler, Müslümanın giyiminde kuşamında bulunması veya bulunmaması gereken özellikleri şu şekilde sıralamışlardır:

- 1) Erkekler, sadece kadınlar için üretilen; kadınlar ise sadece erkekler için üretilen kıyafet giyemez.
- 2) Kafirlerin şiarı/simgesi olmuş kıyafet giyilemez.
- 3) Fasıklığı, günahkarlığı, sapkınlığı simgeleyen kıyafetlerden uzak durulmalıdır.
- 4) Alttaki cildi gösterecek kadar şeffaf kıyafet giyilmemeli.
- 5) Bir de kıyafetin bol olması. Erkeklerin avreti, göbek ile diz kapakları arasındadır. İşte bu bölgeleri saran elbise bol olmalıdır. Erkek ve kadının kıyafetinin bol olması, ilgili uzvu belli etmemesi, yansıtmaması gerekir.

Bu konuşmamızda iki önemli şeye vurgu yapılacaktır. Birincisi erkeğin ve kadının tesettürü yani giydiği kıyafetin özelliklerinin ne olması gerektiği, ikinci ise gözleri haramdan muhafaza etmek konusu. Bu sonuncusu ilki kadar önemlidir. Bu konuda başarılı olan bir genç, sahabe kadar olmasa da dînen büyük derecelere nail olur. İşte bu iki önemli kavramı bir araya getiren ayeti kerime şudur: (وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ (أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ "Mü'min kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar. (Yüz ve el gibi) görünen kısımlar müstesna, zînet (yer)lerini göstermesinler. Başörtülerini yakalarının üzerine kadar salsınlar" (*Nûr, 31*).

İmam Kurtubî der ki: "Kalbe açılan en büyük kapı gözdür." Bu kapıyı iyi tutarsan kazanırsın yoksa kaybedersin. Rasûlüllah (s.a.s) şöyle buyurmuştur: (إِنَّ النَّظْرَةَ سَهْمٌ مِنْ (سِهَامِ إِبْلِيسَ مَسْمُومٌ، مَنْ تَرَكَهَا مِنْ مَخَافَتِي أَبَدَلْتُهُ إِيْمَانًا يَجِدُ خَلَوتَهُ فِي قَلْبِهِ "Harama bakmak, şeytanın zehirli oklarından. Bu sebeple, Allah'tan korktuğu için harama bakmayı terk eden kimseye, mükâfat olarak Allah öyle bir iman verir ki, onun tadını kalbinde hisseder" (*Hâkim, Müstedrek, 4/314*). Normal ok girdiği yeri acıtır ama zehirli ok tüm vücuda sirayet eder. Hadise göre iki lezzet/mutluluk vardır. Birincisi harama bakarken diğeri o anda gözü haramdan sakınırken oluşan lezzet. Hangisi daha güzel ve kalıcıdır? Dünya lezzetleri kalıcı değildir. Bir mümin haramdan gözünü sakınırsa Allah'ın ona vereceği mutluluk, daha önce hiç tasavvur edemeyeceği birçok manevi kapının ona açılması halidir. Kişi günah işlemekte ısrar ederse Allah onu daha da azdırır (فَلَمَّا رَأَوْا آرَاعَ اللَّهُ)

(وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى) (Saff, 5). Kişi gûnahtan kaçarsa Allah ona bu gücü verir (قُلُوبَهُمْ) (Meryem, 76).

Her insanın her yaşında belli özellikler ön plana çıkar ve ona daha yakışır. Adalet güzeldir ama hâkim için daha güzeldir. İsrâf etmemek güzeldir ama zengin için daha güzeldir. Harama bakmamak güzeldir ama gençken daha güzeldir. Haya güzeldir ama kadında daha güzeldir.

Son olarak şu önemli hadise kulak verelim. Rasûlüllah Efendimiz (s.a.s) şöyle buyurmaktadır: “Fitneler kalplere (tıpkı) hasır çubukları gibi dal dal arz olunur. Artık onlar hangi kalbe işlerse o kalpte siyah bir leke hâsıl olur. Hangi kalp onları kabul etmezse o kalpte de beyaz bir leke meydana gelir. Böylece iki kalbe yerleşirler. (Bu kalplerden) biri cilâlı taş gibi bembeyazdır ve göklerle yer durdukça ona hiçbir fitne zarar vermez. Ötekine gelince, o alaca siyahtır; tepesi aşağı duran desti gibidir (hem siyahtır hem de ters haliyle ona su dökülse su dolmaz. İman da bu kalbe böyle girmez işte bu yüzden) ne bir ma’ruf tanır ne de bir münkeri inkâr eder. Yalnız içine işleyen heva ve hevesini bilir” (Müslim, İmân, 144). Fitne ilk önce dünyevî lezzet (şehvet) fitnesi olarak başlar sonra itikat (inanç) fitnesi olarak büyür. Kişi artık günahlara kayıtsız kalır. İşte kalbin mühürlenmesi böyle bir şeydir. Rabbim öğrendiklerimizle en güzeliyle amel etmeyi hepimize nasip ve müyesser eylesin. Ve’l-hamdü lillâhi Rabbi’l-’âlemîn.